

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie apríl 2013

I. senát

Nálezy:

spisová značka	I. ÚS 537/2012
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález –v časti vyhovené -v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	13. marca 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ vidí porušenie ním označených základných a iných práv postupom a uznesením najvyššieho súdu a postupom a rozsudkom krajského súdu v dôsledku aplikácie ústavne nekonformného a arbitrárneho právneho názoru „v otázke tzv. prínosu navrhovateľa do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov v spojení s otázkou nerovných podielov pri ich vyporiadaní“. Tento právny názor bol vyslovený najvyšším súdom a krajský súd bol ním viazaný.
ratio decidendi	<p>Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd správne konštatoval, že „nepochybne prínosom jedného z manželov do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. tým, čo tento manžel vynaložil na spoločný majetok a čo má právo požadovať, aby mu zo spoločného majetku bolo uhradené, možno považovať nielen peniaze, ktorými prispel na zabezpečenie alebo zhodnotenie spoločnej veci, ale i hodnotu jeho majetku, ktorá bola použitá k rovnakému účelu“, avšak v rozpore s uvedeným učinil z ústavného hľadiska neakceptovateľný právny názor (ktorý bol na základe viazanosti týmto názorom aplikovaný aj krajským súdom), keď uviedol: „Výlučný členský podiel niektorého z manželov, ktorý použil na získanie iného družstevného bytu pre oboch manželov, predstavuje tiež majetok, ktorý bol vložený z oddeleného majetku na spoločný majetok manželov – na ich spoločný členský podiel v stavebnom bytovom družstve, v prípade, ak by patrilo do ich bezpodielového spoluvlastníctva k zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V prejednávanej veci však predmetom bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov konania nie je spoločný členský podiel v bytovom družstve, ale spoločná nehnuteľnosť – byt.“</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že z ústavného hľadiska je neakceptovateľný právny názor vyslovený najvyšším súdom a následne krajským súdom v napadnutých rozhodnutiach, v zmysle ktorého transformácia spoločného členského podielu manželov (o nadobudnutie ktorého sa pričínili výlučne jeden z manželov, resp. ktorý bol nadobudnutý použitím výlučného majetku jedného z manželov) na spoločné vlastníctvo bytu vylučuje zohľadnenie pričinenia alebo vkladu jedného z manželov do spoločného majetku pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, predmetom ktorého je už nehnuteľnosť – byt nadobudnutý takýmto spôsobom.</p> <p>Ústavný súd sa zároveň stotožňuje s právnym názorom uvedeným v rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky a vzťahujúcim sa aj na posudzovanú vec (na ktorý poukázal aj sťažovateľ vo svojej sťažnosti), podľa ktorého znenie § 150 Občianskeho zákonníka nevylučuje, aby súd vyjadril rozdielnosť podielov manželov pri vyporiadaní spoločnej veci prihliadajúc na to, ako sa každý z manželov zaslúžil o nadobudnutie i udržanie spoločnej veci, a to tak, že vec prikáže do vlastníctva tomu z manželov, ktorý sa o nadobudnutie a udržanie spoločnej veci zaslúžil výlučne, resp. v prevažnej</p>

	<p>miere, bez toho, aby mu uložil povinnosť, aby druhému manželovi, ktorý sa o jeho nadobudnutie a udržanie nezaslúžil, na vyrovnanie podielu zaplatil určitú finančnú čiastku.</p> <p>Zákon explicitne neupravuje spôsob nerovného vyporiadania, a disparita môže byť tak vyjadrená nie iba percentom či zlomkom, ale aj prikázaním vecí jednému z manželov bez toho, aby bol zaviazaný finančne sa s druhým manželom, pokiaľ ide o túto vec, vyporiadať.</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že krajský súd napriek viazanosti právnym názorom najvyššieho súdu podľa § 243d ods. 1 OSP po zrušení jeho rozhodnutia týmto nálezom ústavného súdu bude prvotne viazaný právnymi závermi ústavného súdu uvedenými v tomto náleze. Súčasne právnymi závermi ústavného súdu bude viazaný aj najvyšší súd v prípadnom ďalšom konaní v tejto veci.</p> <p>Podľa názoru ústavného súdu preto v danom prípade uznesenie najvyššieho súdu nie je rozhodnutím spôsobilým výrazne a už nezvratným (nereparovateľným) spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, pretože k náprave jeho negatívnych dôsledkov dochádza zásahom ústavného súdu voči rozsudku krajského súdu.</p> <p>Okrem uvedeného je potrebné prisvedčiť aj námietke najvyššieho súdu o oneskorenosti sťažnosti v časti smerujúcej voči jeho postupu a uzneseniu.</p> <p>Ústavný súd preto sťažnosti sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu a uzneseniu najvyššieho súdu nevyhoviel.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom krajského súdu porušené boli.</p> <p>Rozsudok krajského súdu zrušuje a vec vracia najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.</p> <p>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	<p>Ústavný súd SR: IV. ÚS 322/09, IV. ÚS 195/2010</p> <p>Najvyšší súd Českej republiky: 22 Cdo 2914/99</p>

spisová značka	I. ÚS 494/2012
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	27. marca 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka (obchodná spoločnosť) namietala porušenie označených práv uznesením najvyššieho súdu.</p> <p>Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí vyslovil právny názor, podľa ktorého pri aplikácii § 238 ods. 5 OSP „výšku jednotlivých peňažných plnení je potrebné posudzovať osobitne, predtým ako boli veci spojené do jednej, nakoľko rozhodujúca je výška peňažného plnenia v čase doručenia každého samostatného návrhu na prvostupňový súd. Každý návrh (žaloba), podaný na súde sa posudzuje samostatne.“.</p> <p>Sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu ňou označených práv najvyšším súdom došlo z dôvodu, že najvyšší súd odmietol podané dovolanie s odôvodnením, že takýto postup je nevyhnutný podľa § 238 ods. 5 OSP, pretože aj v prípade, ak dôjde k spojeniu viacerých vecí prvostupňovým súdom na jedno konanie, nemožno pre účely posudzovania prípustnosti dovolania vychádzať zo súčtu predmetov všetkých spojených konaní.</p> <p>Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd „nesprávne aplikoval a vykonal nesprávny výklad ustanovenia § 238 ods. 5 OSP“, a tým znemožnil „riadne“ preskúmanie rozhodnutia krajského súdu, teda nemusel sa zaoberať jeho skutkovými a právnymi závermi.</p>
ratio decidendi	Rozhodnutie súdu o fakultatívnom spojení vecí na spoločné konanie podľa § 112 ods. 1 OSP nemožno považovať iba za technické opatrenie, ale za rozhodnutie súdu

	<p>o vedení konania s významnými procesnými následkami. Spojením vecí sa síce skutočne nemení charakter vecí spojených na spoločné konanie, avšak takéto rozhodnutie má vplyv na spôsob realizácie procesných práv účastníkov konania, ktorí od rozhodnutia o spojení vecí na spoločné konania vykonávajú, ak z obsahu ich úkonu nevyplýva iné, svoje procesné úkony s následkami pre celý predmet spojeného konania obdobne, ako by ich vykonávali v prípade, ak by sami objektívne kumulovali viaceré nároky do jediného návrhu na začatie konania. Obdobne, ako je súd povinný rešpektovať následky objektívnej kumulácie nárokov v návrhu na začatie konania z vôle účastníka za predpokladu, že sa takýto postup účastníka nejaví nevhodným s ohľadom na kritériá uvedené v § 112 OSP, treba za rovnakého predpokladu rešpektovať rozhodnutie súdu o spojení vecí a jeho procesné následky, a to aj v nasledujúcich štádiách občianskeho súdneho konania do času, kým nie je prípadne niektorá z vecí zo spoločného pojednania vylúčená. Pokiaľ zákonodarca stanovil predpoklady na spojenie vecí uvedené v § 112 OSP a súd, hoci aj nižšieho stupňa, po ich posúdení dospel k záveru, že veci sú na spojenie vhodné, nemožno jeho postupu nepriznať právne následky v konaní.</p> <p>Následkom spojenia viacerých vecí rozhodnutím súdu je následné vedenie iba jediného spoločného konania, ktorého predmetom sú všetky nároky uplatnené pôvodne samostatnými návrhmi na začatie konania s tým, že takto vymedzený predmet konania je predmetom konania spojeného. Tomu nasvedčuje aj vymedzenie predpokladov na spojenie vecí na spoločné konanie, z ktorých jedným je i právna súvislosť spojených vecí.</p> <p>Ak by bolo aj po spojení vecí treba vychádzať samostatne z predmetu každej sporej veci, hoci aj len iba pre účely posudzovania prípustnosti dovolania v zmysle § 238 ods. 5 OSP, znamenalo by to popretie právnej úpravy umožňujúcej spojenie vecí z dôvodov ustanovených zákonodarcom. Pre aplikáciu § 238 ods. 5 OSP spôsobom, akým toto ustanovenie aplikoval najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí, niet ústavnej opory.</p> <p>Ak dôvody na spojenie vecí chýbajú a napriek tomu k spojeniu vecí došlo, súd môže veci, ktoré sa na spojenie nehodia, vylúčiť na samostatné konanie. V prípade sťažovateľky o takýto prípad nejde, pretože veci spojené odvolacím súdom sa na spojenie hodia, takýto postup bol daný v zákonom predpokladanom a akceptovanom záujme, veci sa týkali rovnakých účastníkov a spolu skutkovo i právne súviseli.</p> <p>Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozhodnutím najvyššieho súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov. V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o dovolaní uznesením sú zlučiteľné s označeným článkom ústavy a dohovoru.</p> <p>Podľa názoru ústavného súdu za tejto situácie mal vychádzať z rozhodnutia o spojení vecí na spoločné konanie a zo skutočnosti, že predmetom konania v zmysle § 238 ods. 5 OSP je plnenie, ktoré presahuje obmedzenie uvedené v § 238 ods. 5 OSP. Iba takýto výklad a aplikáciu § 238 ods. 5 OSP možno považovať za ústavne konformný a v situácii, ak by bol prichádzal do úvahy i výklad odlišný, bolo nevyhnutné uprednostniť práve výklad takýto.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu porušené bolo.</p> <p>Uznesenie najvyššieho súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: III. ÚS 87/09</p>

Nálezy – priet'ahy v konaní:

spisová značka	I. ÚS 493/2012
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o s'ťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	13. marca 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v exekučnom konaní, ktoré začalo v roku 2008.
ratio decidendi	<p>1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že nosnými dôvodmi podanej s'ťažnosti bolo rozhodovanie okresného súdu o námietke povinného v exekučnom konaní, teda po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva.</p> <p>2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil zásadné okolnosti, na základe ktorých by sťažovateľ prispel k celkovej dĺžke prebiehajúceho exekučného konania.</p> <p>3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom konajúceho okresného súdu v predmetnej veci. Sťažovateľ v s'ťažnosti nekonkretizoval obdobia, počas ktorých malo dôjsť k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, ale poukázal na celkovú dĺžku konania v trvaní takmer 4 rokov. Úkony okresného súdu, keď mu súdny exekútor predložil námietky sťažovateľa proti začatiu exekúcie, aby o nich rozhodol, sú poznačené nečinnosťou, neefektívnosťou a nekoncentrovanosťou.</p> <p>Okresný súd v trvaní takmer 34 mesiacov bol absolútne nečinný a nevykonal žiaden procesný úkon vo veci.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené bolo.</p> <p>Okresnému súdu prikazuje konať vo veci bez zbytočných priet'ahov. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 300 €.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	I. ÚS 568/2012
sudca spravodajca	Peter Brňák
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o s'ťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	13. marca 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia namietali porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní o určení vlastníckeho práva a určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, ktoré začalo v roku 2003.
ratio decidendi	<p>1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o určení vlastníckeho práva a určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva.</p> <p>Doteraz nebolo na súde prvého stupňa ani raz meritórne rozhodnuté. V čase rozhodovania ústavného súdu konanie vedené na okresnom súde v predmetnej</p>

	<p>veci trvá desať rokov. Konania tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorá je dostatočne poznaná (judikatúra, rozbory), preto vec nemožno posúdiť ako právne zložitú.</p> <p>Vzhľadom na vyšší počet účastníkov konania na strane žalobcov i odporcov (vekovo starších, niektorí v priebehu konania aj zomreli) a nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania možno napadnuté konanie považovať po skutkovej stránke za zložitejšie. Samotnú skutkovú zložitost' však nemožno dávať do súvislosti s pretrvávajúcou neefektívnou činnosťou okresného súdu.</p> <p>2. Ústavný súd zistil okolnosť, ktorá bola osobitne zohľadnená pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prieťahom.</p> <p>Procesné správanie sťažovateľov bolo tiež dôvodom celkovej dĺžky súdneho konania, lebo aj keď využívali zákonné postupy a podávali opravné prostriedky, ktoré im dáva Občiansky súdny poriadok proti rozhodnutiu okresného súdu, neboli v nich úspešní.</p> <p>3. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu sťažovateľmi uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že to tak je. Ústavný súd zároveň prihliadal na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.</p> <p>Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a z pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatuje predovšetkým neefektívne správanie okresného súdu, ktoré v spojitosti s celkovou dĺžkou súdneho konania (10 rokov) malo za následok zistenie prieťahov. Okresný súd nevykonával úkony smerujúce k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzali.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené bolo.</p> <p>Sťažovateľom priznáva finančné zadost'učinenie v sume každému po 1 000 €.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>***</p>

Spracoval: JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.